

Megjelenik a lap **Temesvárott** minden **kedden**.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap házhozordásáért rendelést tehetnek.

a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTÜ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szerkesztőségnél, vagy a helybeli könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvetetnek. A beigtatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. vagy 7 uj krajcárnyi díjszámitatik.

Kiadó hivatal: belváros, bécsi utca **Uhrmann** Clarton műkereskedésében.

Kedd, december 20. 1859.

51. szám.

Második évi folyam.

A karánsebesi lánchid.

Honunk, mely a hidépítéssel egyik csodált remekét, a budapesti lánchidat emelé, és mely még csak tavaly a Tisza partján egy vasuti hidat látott keletkezni az emberi találékonyság dicsőségére szolgáló elvek alapján, e szakmába vágó egyéb műveket is mutathat fel, melyek, minthogy félre esnek az általános forgalom jártabb utaitól és az által mintegy szerény elvonultságba rejtőzhetnek, megérdemlik a felkeresést, és megismerttetést, ha egyébként nem legalább azért, mert létrehozásuk kirekesztőleg a hazai ipar érdeme, és ezen ipar állapotjáról nem éppen kedvezőtlen fogalmat adnak. Ilyen építmény a Temes folyón átvezető karánsebesi lánchid, mely bizonyosan emlékezetben maradt azoknak, kik a temesvár-báziási vasut keletkezése előtt a mehadiai fürdőbe rándultak, és 1844. évben, midőn a védőgyelet éppen teljes virágzásban volt, elkészülvén, a forgalomnak adatott át.

Karánsebes, mely egykor Szörénymegyéhez tartozott, jelenleg az oláhbánsági határezred székvárosa, és Temesvárhoz 12 $\frac{1}{2}$ mérföldnyire fekszik. Közel ahhoz a ruszabányai vasgyár-társulat rakta működési helyét, melyet a katonai hatóságok egy lánchid építésére megbíztak. A vasbánya társulat cége „Hofman & Maderpach“ hazánk iparának történetében legjobb hangzatu volt, minél fogva már előre kedvező véleménynyel volt a közönség a létrejövendő építmény iránt.

Azonban a legjobb számításokat sokszor kijátsza a véletlen. Január elseje t. i. 1844. évben valódi végzetes volt a ruszabányai iparra nézve. A december utolsója és január elseje közti éjjelen a Temes hullámai szokatlan magasságot értek el, és olyan ragadókká lettek, hogy minden munkaerő megfeszítése szükségeltetett a befejezelen építmény megóvására. Az éjnek sötétsége eltakarta a kárnak nagyságát és csak az ébredező nap tett tanuságot arról, hogy a hidépület beomlott, hogy a víz a gerendázatot és a szénesítő fakészletet elhordta, az utakat, a bányászati műhelyeket megrongálta, szóval nemcsak az egész eddigi munkát 40000 pfrtnyi kárral megsemmisíté, hanem még az építészeti elméletbe való bizalmat is megrendíté.

Azon szerződés alapján, mely ezen hid építésére nézve az udvari haditanács és Ruszabánya közt kötött, a társulat kötelezve vala a hid felállítására,

elkészülte után saját sulyán kívül azt még 3090 mázsával megterhelni, és az átadást csak akkor követelhetette, ha ismételt próbák után a hidon még a legkisebb fogyatkozás sem mutatkozik, különben az építési anyagok a társulatnak visszaszolgáltattván, ez a pénzbeli előlegezéseket visszafizetni legyen köteles a hadi kincstárnak.

Ily körülmények közt csak kettős választás volt: vagy felhagyni az építéssel, és minden eddigi költséget menthetlenül elveszettnek tekinteni, vagy a hidépítést saját erőből ujonnan megkezdeni, és az építészeti tudományt egy életbe léptetett új eszmével gazdagítani.

A társulat az utóbbira határozta el magát, minél fogva a hid ujlagos felépítése 1844. évi augusztus 10-én befejeztetett; és ugyanazon hó 13-án horderejére nézve meg is próbáltott. A pálya sülyedésének kiténtetésére a hid hosszában vizirányosan jelzőkeresztek (Visirkreuz) felállítottak, minél fogva ki is tünt, hogy csak 2000 mázsának felrakása után a hidra némi sülyedés bekövetkezett, a mely miután az egész 3090 mázsányi teher teljes 6 óráig rajta nyugott, egy negyed hüvelyknyire lement, a teher lerakása után azonban a hid szabályos állapotját visszafoglalta. Ezen próbán kívül a helység tehéncsordája is tömegesen áthajtatott a hidon, és midőn kitént, hogy e terhelések által a hidnak még legkisebb szege vagy pecke sem lazult meg, a mű mint tökéletesen sikerült a katonai hatóság által átvétetett.

Ha ki nem fogynánk a tərből, szivesen azon műtani elveket előadnók, melyek szerint ezen alakban és elméletben ujszerű hid épült, mert nem kell felejtenuk, hogy a vasutak létrejöttével nagyobb tömegek, ropantabb testek indittatnak minden részre, és hogy e miatt erős, semmi ingásnak, semmi sülyedésnek alávetett hidakra nagyobb szükségünk van, mint azelőtt. Azonban legalább következő adatokat juttassuk a magyar közönség tudomására.

A hidnak feszávolsága 30 bécsi öl, különben két kocsitall és egy gyaloguttal van ellátva. Legszembetűnőbb jellegét a hidnak azon kétkét ivből készült boltövek képezik, melyek a hidpálya fölött félkör alakjában felemelkednek. Miután a hidon 8 ilyen iv vagyton, tehát ezek 4 bolthajtást képeznek, melyek közt a kocsis- és gyalogutak vezetnek. Az ivék teteje a számos vasoszlo-

A karácsonyi szent ünnepek végett lapunk jövő száma szerdán jelenik meg.

pokkal egymást keresztező vassinekkal egybekapcsolatott.

Az építésre tetemes mennyiségű anyag felhasználtatott. Annak állandó terhe következőből kitűnik:

Nyole darab hordlanc nyom	18200	fontot
Függőoszlopok, 72 darab	31600	„
Függővasak, 152 darab	17140	„
A keresztező tolóvasak s bilincsek 304 darab	26200	„
Kartámasz pántok	2840	„
A keresztkapcsok és a láncok közti betolványok	28080	„
Különbféle csavarok és szegek	3850	„
Az alomfa	232690	„

tehát összesen 360600 font.

Ezen teher, mint mondók, állandó, azonban az esetleges is számba veendő, a mely t. i. tehérszekerek, katonaindulások, néptolulás sat. által okoztatik. Minden esetleges megterhelés közt legnagyobb az, melyet a népcsoportosulás okoz, és egy négyszegőre 2250 fontot tehet, a mi a karánsebesi hid két kocsi- és egy gyalogutjának $137\frac{1}{3}$ □ felszinterületén tenne

309000 fontot
a mihez az állandó terhet, t. i. 360600 „

számítva, a lehetséges legnagyobb megterheletés 669600 fontot tenne.

Még a Temes két partján téglából rakott és faragott homokkövel befödött hidfők veszik igénybe figyelmünket. Minden ily hidfő 39 láb hosszúságú, 27" széles $2\frac{1}{2}$ hüvelyk vastag öntött vasból készült talaplemezzel van ellátva; ezek a benyuló hengerekkel és pilaszterekkel együtt, 173,784 font súlylyal bírván; kitűnik, hogy a fenn kitett állandó és esetleges súlyt hozzá számítva, a két hidfőre nem kevesebb mint 843384 fontnyi függőleges teher nyom.

Mennyire felelt meg az ezen hidépítésnél alkalmazott elv a várakozásnak, legjobb válasz a tény: hogy fenállásának tizenöt esztendeje alatt e hid rendíthetetlenül áll.

Sajnos, igen sajnós, hogy azon találmány, mely a karánsebesi függő hidnál alkalmazásba jött, t. i. a hengerivek rendszere, ki nem zsákmányoltatott fontosságának arányához képest; a mi alkalmasint azért történt, mert hazánk olyan zugából került ki, hol a nagyipar eddig mély szenderben lévén, a buzgó, és nálunk nem mindennapi szellemi tőkével rendelkező társulat törekvését kevésbé vették. Pedig a karánsebesi hid nem is volt első építménye a társulatnak.

Ugyanis 1836. évben ismét csak Hofmann testvérek és Maderspach Károly Lugoson, mintegy 500 ölnyire a vármegye székhelyétől, a Karánsebesre vezető uton a Csuka nevű kis folyót áthidalták. Az itt keletkezett függőhid, mint első műük nem hengerekből, hanem üres vas szekrénykékből, készült, miknek készítésére Renner Károly pesti lakatosmester, ki akkor Ruszkabányán alkalmaztatott, szolgált az eszmével. A hid kedvező benyomást tett, és tetején ezen magyar

felírást mutatta: „Magamon függök.“ Két esztendeig állt ezen hid, minden igényeknek megfelelően, míg azon terv nem hozatott szönyegre, hogy magában Lugoson a Temes folyón át építtessék egy második hid. Ekkor történt, hogy egy „meg nem őrzött“ pillanatban a hid ivéből négy szekrényke erőszakos kalapácsütésekkel kölcsönös kapcsolatából hozatott ki, minél fogva a hid éppen azon pillanatban midőn 107 darab bivaly hajtattott rajta keresztül, rögtön beszakadt. Azon bizottmány, mely azon galád tett indokainak megvizsgálására ki- rendeltetett, a tényállást hivatalosan constatirozta ugyan, hanem a bűnösöket fel nem fedezte; a közvélemény azonban majd az oláhokat vádolta, kik balhitűkben oly szokatlan hid nézését nem tűrhették, majd megint egyik vagy másik iparos irigységét, mely így a társulat hitelét aláásni kívánta.

Az említett hid feszítávolsága 10 öltre ment, és a fenebbi baleset közbejötté nélkül nagy tartósságot ígért volna, éppen így miként a karánsebesi és mehadiai vashidak, a melyek — kivéven a fa alkatrészek időnkinti kicserélését — évszázadokig az idővel és koptatással dacolandnak.

Pesty Frigyes.

A Csernovicsok.

(Folytatás.)

Ivó szünet nélkül aratta a diadalmi babérokat s többek közt abban találta hős tettei egyik szép jutalmát, hogy Hunyady Marlovits Györgyöt a bajnok szerb bojárt küldte el hozzá azon ízenettel, hogy már évtized óta bámulja a hősiséget s a csodás ellentállást, melyet lelkesült népével a szent kereszt érdekében tanusított.

A legnagyobb magyar ezen megtisztelő nyilatkozata fölötté megörvendezettte Ivót, ki azután is, hogy Hunyady s Skanderbég sirba szálltak, rettegett ostora maradt a mozlimeknek; folyvást győzedelmesen küzdve velük, 1478, tehát már mint aggastyán kirontra bércei közül, hátulról támadta meg a skodari várat, II. Mahumed személyes vezérlete alatt ostromló törököket.

Ez által fölötté fontos szolgálatot tett a velencei köztársaságnak, de hálátlanságot talált tetteért, mert midőn Velence békét kötött a portával nem foglalá be abba Montenegrót s így e kis állam ki volt téve a szultán dühének.

Mahumed ki a mint megtámadtatott Ivó által, Allahra s a profétára esküdött meg, hogy borzasztó bosszút fog állani Montenegrón, egész erejét a kis hegyi ország ellen fordítja, de hiában.

Igaz egyelőre diadalt aratott, de később — ismét Ivó vivott ki győzelmet. A bajnok aggastyán ugyan is, miután átlátta hogy nem védheti meg tovább a kevés- sel előbb elfoglalt schabjaki erődményt, ezt saját kezével meggyújtva vonult bércei közé s ott összegyűjt- vén egész nemzetét kijelentette, hogy jelen van az idő, melyben Montenegró sorsa végső kockán forog, s

hogy ez így lévén vagy győzniök kell vagy elvérzeniök — honuk védelmében.

A nép, mely mint félistent tekintette az agg fejedelmet, bizton hitte, hogy a mindenható nem kárhöztaija a sz. keresztre nézve oly sok fényes érdemet szerzett hőst arra, hogy szive megrepedjen honagyász vége miatt; el volt tökévelve mindent elkövetni, hogy új győzelemmel örvendeztesse meg apját — s az ég ura — kegyesen mosolygott le a fekete bércek hős fiaira, a csata, melyet ő vezérük vezérlete alatt vvitak, diadallal végződött, s az aggastyán azon tudattal szállhatott a sirba, hogy a messzire tüzött pogányok vére által vörösre festett bércek fölibe nem fog feltüzetni a félhold, — mert halála után is — fia vezérlete alatt — mind eddig úgy azontul is hősen fogja megvédeni hazáját a kormánya végső éveiben újra megerősült bajnok nép.

Mielőtt elválnék a Montenegro szabadságát megalapító dicső hősről, meg kell emlitenem, hogy neve s hatalma oly tündöklővé s tiszteltté lön mindenfelé, — miként leányai kezeiért több fejedelem vetélkedett is, az egyik (Mária) Radul moldvai hospodár, a másik Brankovits György a hazánkra nézve annyi szerencsétlenséget előidézett, — szerb despot nejévé lön, míg fia Stanisa György Velencéből, hol az arany könyvbe volt beírva Ivó neve, hozott magának hölgyet, ki a hatalmas Erizzó család virága, s mint ilyen több doge ivadéka volt.

Első Szoliman már a mohácsi vérnap előtt járma alá görnyitvén a magyar szent korona volt hűbéri tartományait, később Buda s hazánk számos jelentékeny vára ormára feltüzte hatalma jelvényét. Bécs alatt kétszer lebegtette félholdas zászlóit, Perzsiát a porta régi vágytársát megtörte, s mind a romai császárral, mind a rodusi renddel s a büszke Velencével érezte hatalma súlyát, de azon naptól midőn a trónra lépett.

Ha a török írók nem igazolnák mind azt a mit az ősi néprománcok zengenek, el nem hinnénk, hogy egy kis hegyi nép oly soká volt légyen képes dacolni a hatalmas portával, pedig úgy volt, mert noha II. Murad s minden utódjai folyvást nagyszámu hadseregeket küldtek a fekete hegyek alá, soha sem sikerülhetett az azok közt lakó hősi faj legyőzése, s ha néha vvitak is ki diadalt a mozlimek, azt csakhamar új veszteség követte, s a roppant vér árral megszerzett kevés tér csak kevés ideig maradt birtokukban, mert ismét visszafoglalta azt a bajnok nép.

A világtörténelemben alig leljük példáját a montenegroiak hosszu s sikeres hősi ellentállásának, s ha az ozmán történelem lapjait keresztül futjuk s végig hallgatjuk az ősi pizmákat, éppen nem találjuk tulzottnak a montenegroiak azon állítását, hogy ha egy halomra hordatnának öszve a bércek ostromában elhunyt pogányok koponyái, a hegy mely ilykép keletkeznék, a török birodalom nagyobb hegyei közé tartoznék.

S mind azon idő alatt, míg ily bámulatos s csudaszerű ellenállást fejtett ki Montenegro a porta ellen, a Nagy Ivó utódai voltak a győztes ellentállás vezérei,

mert, s ezt kevés, sőt talán egy családból sem mondhatni, minden Csernovics öséhez méltó bajnok volt, s azonnal a mint képevé vált a kardot forgatni — nagy elődje példáját tartva szemei előtt, küzdött mint alárendelt, ha idősebb rokona vezérkedett; vagy mint vezér, ha e polcra emelte a nemzet bizalma ősi hazája szent szabadságáért.

Iveket kellene tele irnom, ha részletesen akarnám leírni a nagy Ivó méltó utódi bajnoki tetteit; lefesteni a győzelmes harcokat, melyek vezérei-ként örökitették meg nevüket, s egész martirologia telnék ki azon Csernovicsok névsorából, kik a nagy Ivó halála óta Szoliman koráig feláldozták életüket bércki hazájuk függetlenségeért.

Az öszves szabadság-harcok legkitünőbb hősei egyike Milos volt az, kivel legelőször megmérköztek Szoliman seregei, mert azonnal a mint trónjára lépett Magyarország későbbi meghódítója esküt tön, hogy habár mily roppant áldozattal is, meg fogja töretni az elődjével évszázadok óta dacolt népet.

Milos készen várta legjobb vezérei egyike által vezényelt nagyszámu seregét, s ismét mind addig már többször diadalt vvitán ki, miután a kudarcot vallott vezér megfojtatott, hasonló sikerrel küzdött őt utódjával s csak midőn a hatodik vezér vvitott véle mult ki vértanui halállal.

Ez azonban nem vezette célhoz a portát, mert unokaöcse Milán átvevén a vezérletet, — több éven át — győzelemről győzelemre vezérelte honfiai. — A szultán dühe a főfokot érte el, s mint feljebb emlitem már egymásután 13 vezért öletett meg, azért hogy nem voltak képesek meghódítani Montenegrot. S bár inkább mint bárki mást szerette is Szokoli Meheméd béget, a későbbi híres nagyvezért, mégis hasonló sorssal fenyegette, ha nem hódítja a járom alá Montenegrot.

A bég, ki az öszves mozlím történet legjelesebb egyénisége volt, s a világtörténelem leghősebb s legjelesebb hadvezérei közt foglal helyet: nagyszámu sereggel támadta meg minden oldalól Montenegrot, s e korról mély fájdalommal s jogos elkeseredéssel szólnak a pizmák, mert Szokolinak sikerült egy időre a porta járma alá görnyeszteni Montenegrot.

A néprománcok annál sajtóbb fájdalommal keseregnek ezen időről szólva, mert azt tanusítják, hogy hazájuk vesztét — honárulás, mi addig példátlan volt történetükben, idézte elő. —

Ugyan is a mint Milán egy szorosnál küzdve elvérzett s a nép testvérét Pétert választá utódaul, Vucsetics György előkelő törzsfő, ki a vezéri polcra vágyott, azért hogy elmellőztetett elég aljas volt titokban találkozni Szokolival, s megígérni neki, hogy ha meghódítandó hazája fölött mint a porta hűbérnöke uralkodhatik bebocsátja őt a védelmére bizott szoroson s hasonló gáztetre csábitja öcsét is.

Szokoli megígérte kívánata teljesítését, s árulása által benyomulván a hegyek közé, hirtelen ketté metszette az országot, s így habár még egy ideig dacol-

tak is véle a montenegróiak, később, midőn már már csak a cetinjei völgyre voltak szorítva, a többség kimondta, hogy meg kell hódolni a bégnek ki azzal fenyegetőzött, hogy halomra ölet minden férfit, s Stambulba küld minden nőt, ha még tovább is ellentállni mernek.

A hódolás mellet szónoklók azzal indokolták szavaikat, hogy ha mint előre látható volt, győzni fog a bég, s megtartja szavát oda lesz örökre hazájuk, míg ha meghódnak, jövő várhat idővel nemzetükre, mivel utódaik később ha másfelé lesz elfoglalva a porta, újra felkelve széttörhetik igáját.

A Csernovics család tagjai azonban nem oszták a többség nézetét és midőn hosszas ellentállásuk dacára kimondatott a hódolási határozat, Spalatróba vonultak. — Mindnyájan azon keserű tudattal váltak meg, hogy miután bércek közt több érdemnyt építettett Szoliman, s mindenfelé hatalmas seregek tanyáztak a bércek közt, lehetlen sikert reményleni a felkelésnek, de azért nem mondtak le a jövőre nézve a reményről, mert szilárdul hitték, hogy ha eléggé fog lakolni Montenegro a hódolás szenyéért, ismét szét fog törtetni a félhold járma s az újra szabadabbá leendő nép — ismét sikerrel dacol a szultánok hadaival s győzelmei megvédvén bérceit, megtöretlenül fog azok közt élni mindaddig, míg bekövetkezik azon kor, midőn az ősi jóslat szerint a montenegrói faj mint az összes szerb törzsök előharcosa megkezdendi a nagy hadat, mely által szabadabb lesz minden szerb.

A kivándorolt hősök gyermekeik szívébe csepegtették a mozlimek iránti ősi gyűlöletet, s halálukkor megeskedtették őket, hogy mihelyt csak legkevesebb remény mutatkozik a sikerre, ősi hazájukba sietnek, s feltűzik a szabadságharc zászlóit. — Az ifju Csernovicsok szíveik mélyéből esküdtek meg erre, s csakhamar Szoliman halála után, midőn a birodalom több pontjain lázadások törtek ki Szerbia ellen, átsietve hazájukba felkelésre birták a népet, mely a hódolás óta borzasztón lakolt, mert Szokoli nem tartá meg ígését s lefejeztetvén az árulót, legkegyetlenebb alvezérét nevezte Montenegro kormányzójául; s később midőn mint seraskier s nagyvezér mondhatni korlátlan hatalommal uralgott, mindig különös gondja volt arra, hogy a legkegyetlenebb kormányzók zsarnokoskodjanak a fekete hegyek fölött, mert a felkelés melyről éppen szóltam nem vezetett célhoz, mivel Szokoli sebesebben mint vélek nagy erőt küldvén ellenük, miután egyről egyig elvérezték a nép élén küzdött Csernovicsok, megtörte a felkelést, s a legborzasztóbb kegyetlenségek által állt érte boszut.

Igy mindaddig, míg hanyatlani kezdett mindenféle a porta hatalma, a félhold járma alatt sinlett Montenegro, de később ismét sikerült Velencében nevelkedett Csernovics utódnak kedvező alkalommal, felkelésre birni a népet s habár nem szabadithatta is fel egész hazáját, egy részét megmentette a félhold uralma alól, s e kortól egészen azon időig, míg I. Lipót győztes seregei átkelvén a Száván s Dunán benyomultak

Szerbiába, hiában iparkodott meghódolni a porta a szabadabbá lett részt. — A montenegrói nép e korban ismét oly hősiséget tanusított mint ősei, s ezrenként mészárolván le a mozlimeket, annál nagyobb kitűréssel küzdött, mert tudván hogy már homályosodni kezd a félhold fénye, bizton hitte, hogy rövid idő múlva a magyar király diadalmas seregei benyomulnak Szerbiába s meghódítván azt, ők is alkalmat lelnek osztakozni a keresztény hadsereg további győzelmeiben.

E korban minden montenegrói közel fekvőnek vélte a kort, midőn az öszves szerb fajjal szövetkezve követheti Lipót diadalmas lobogóit, s e remény annál erősebb s annál szilárdabb lőn, midőn mint éppen említettem, Lipót seregei csakugyan győzelmesen nyomultak be Szerbiába. (1689)

A mint hirre jött a fekete bércek közé hogy Piccolomini s Pálffy János, badeni Lajos alvezérei eldöntö diadalt vívtak ki Husszein Pascha fölött, s maga a fővezér elfoglalta Vidint, — Csernovics Arzen, ki akkor mint főpap s népvezér állt a fekete hegyiek élén, a cetinjei zárdában teljes főpapi diszköntösben szolitá fel a jelenlevőket s általuk az egész montenegrói népet, hogy most már itt levén az idő, a tevékenység terére lépjen, — készüljenek a mennyei ur nevében győzelemre vezető harcra.

(Vége következik.)

Remellay Gusztáv.

Levelezések.

Pest, dec. 15-én. Kisfaludy Károly, koszorus költőnk tetemeinek áttétele a váci sirkertből a kerepesi temetőbe csakugyan megtörtént hétfőn (12.) virradóra. Pompa, fény nélkül ment végbe az ünnepély, de minden egyszerűség dacára kenetteljes hatást gyakorolt azokra, kiket a sors már korahajnalon munkára szólít föl éji álmukból. Lassan haladt a halottas kocsis, mellette négy ifju, kivont karddal lépdelt, utána két urifogat ügetett; egyikben a megholtak rokona, Kisfaludy tábornok ur, segédtisztjével ült, a másikban... de minek neveket fölhoznunk, hiszen a drága halott, a nemzeté, mindnyájan szívből keseregjék őt, mert a halál nagyon, nagyon korán ragadta el... Megérdemlett babérkoszoruk zöldelnek néma hantja fölött, melyeket nemeskeblű ifjaink még az nap délután hintettek sirjára és e koszorukon gyöngyszemek ragyognak, melyeket fájó szívek hullattak... Azon nemzet gyermekei, kik nagy halottjaiknak emlékét tiszteletben tartani, méltók — a jövődöre!.. Most egymás mellett fekszenek azok, kik hajdan együtt vívtak az irodalom mezején, hogy a jövődöben megnyert diadalokért, csendes sirjukat, az emlékezet és szeretet hervadhatatlan koronájával, koszoruzza meg a hálás utókor, s nagyságukat ne csak szellem-műveikben, hanem az anyag is nagyszerű monumentumokban, mint Memnon szobra, zengje mindörökké!..

Ezen esemény már pár hét óta résen tartotta a

főváros érdektségét, azért nem csuda, ha most a történetek után mindenki a temetőbe siet mint valami bucsujáró helyre, hogy a nemzet közhalálához egy szerény virágfüzérrel, vagy egy borostyán-ágaeskával járuljon, melyen gyémánt gyanánt fájó könye fénylik...

Mikor jövend el az idő, midőn a nemzet elismerésének és tiszteletének hálája nemcsak a halál néma országában keresi föl, szellemi nagyságának, miveltségének, lelki emelkedettségének, s értelmi fönségének ernyedetlen buzgalmu bajnokait; hanem az életben az irodalom templomába járul, hogy lássa, kik áldoznak a muzsák oltárán?.. Az oltáron ezer fény csillog, mindenikben egy-egy világ ragyog; — a tudományosság ezer meg ezer kiolthatatlan világa; — és papjai ott állanak, egyszerűen, rongyosan! küzdve ezer akadályljal, hogy a világok bűvös kincseit kibányásszák, de nincsenek, kik a kész kincseket átvegyék tőlük, az áldozók száma — kétségbeejtő!.. És a papok tovább folytatják szent működésüket, várva, hogy a szellem ellenállhatatlan ihletése szaporitandja az áldozók számát... Hiu remény!.. Végre a küzdelemnek enged a porból lett test, kiszabadítja az elzárolt lelket, hogy mindent tökéletességben lásson az istenségben... Akkor jelentkeznek áldozók... Oh, de elaludt a fényesség próphétája!

Kegyeletesekek legyünk halottaink iránt, de csak az életben bizonyíthatjuk be, mennyire méltányoljuk szellemi kincseink kezelőit: — az irodalom áldozatkész pártolása által!

Suck András ur a [muzeum teremében megtartotta „tárogató-hangversenyét,“ melyre nagy közönség gyűlt össze, miután mindenki kíváncsi volt ez ősrégi hangszer kezelési módját látni és hangját hallani. Megvalljuk, hogy nagyobb eredményt vártunk, főként miután teljesen meggyö-

ződünk, hogy a tárogató nemcsak harcias, de szelidebb érzelmek kifejezésére is alkalmas.

Elismerjük Suck urnak a kezdeményezés érdemét, ő példát mutatott, kedvet és hajlamot adott e hangszer bővebb tanulmányozására, hogy az nagyobb és hálásabb sikerrel alkalmaztassék zenészeinknél. Ugy látszik a hangverseny nem mulékony dicsősége a tárogatónak, miután a budapesti zenede ótalma alá vette, hanem jótékony bizonyítványa volt annak, hogy a magyarnak nem csak saját nemzeti zenéje volt a szent hajdankorban is, de egyszersmind önálló, független, s más európai népeknél nem divó hangszerrel is birt. Véleményünk szerint e hangszert keleti hazájából hozta a magyar: s az ősz szittyafajok azt nem csak vigalmak, csaták alkalmával, használták, hanem vallásos szertartásaiknál is. Állításomat igazolja más keleti népek történelme is, melyek — ha nem közvetlen, de — közel szomszédságban laktak Árpád nemzetének tündér bölcsőjéhez. A hinduknál a „Saman“ nevű vallásos énekek alkalmával, a „Tirunna“ ünnepélyen, s a nők illatos „genanaiban“ tárogatóféle hangszer használtatik; ugy szintén a perzsáknál, egyiptomiaknál, sőt a mivelt görögöknél is találunk ilyenét fuvóhangszert; csak hogy minden nemzet a maga módja, érzelmei sat. szerint adta vissza rajta a dallamot... Suck ur hangversenyén Hofbauer k. a. gyönyörűen és nagy hatással énekelt.

Mielőtt elválnánk az olvasótól, nem mulaszthatjuk tudósítani azon szerencsétlen veszélyről, mely mostanában a fővárost rettegettségben tartja. Ugyanis a rablások napirenden vannak, nem ritka esetben gyilkosságról is hallani; jóllehet a rendőrség már több zsebmetszőt befogott, de azért a többiek vakmerősége folyton tart. E megrögzött gonoszsággal határos szemtelenség orvoslása végett intézkedés történt, hogy az éji őrjáratok megkettőztessenek.

T Á R C S A.

Idegen eszmék.

Beszély.

(Irta Nagy Ferenc.)

V.

(Folytatás.)

Ki közülünk csak a hírlapi tudósításokra emlékezik is, mik a magyarhoni ifjuság ezen látogatásáról szóltak Erdély fővárosában, tudni fogja a lelkesedett hatást, melylyel a vendégek fogadtattak s tartozkodásuk ideje alatt mindvégig karoltattak.

Végét alig érte a sok ünnepély tiszteletükre, egyik köz a másiktól ragadta el őket, s a köznép nem bálványozta jobban, mint a magasabb körök.

Müvelt és könnyű társalkodásuk mindenütt kedvessé tevőket, hol csak megjelentek, s sokoldalú ismeretkörüik alkalmas volt arra, maguknak mindenfelől barátokat szerezni.

Azon körülmény, hogy ők a nagy magyar hazából testvéri tárt karokkal jöttek át a hegyentuli földre, ennek fiait ölelni, missioi jellem és dicsugárokkal övezé őket körül,

kiknek szeretetsókja mintegy a közhaza polgárává avatta fel az illetetteket.

Személyeikben az ügylőn üdvözölve s alig egy ügy valaha oly közhangú lelkesedéssel, mint ez összeolvadás, melynek heve mint lobogó láng, magával ragadta a honfiakat, rang és korkülönbség nélkül.

Erdélyben a nélkül is mindig népiesb, nemzetszerűbb volt az aristocratia, mint a külföldieskedést inkább elsajátított hazánkban. Ott, ha csak különösen nem akartak valakit megjelelni, hozzá sem tették címét a nevéhez: mig itt majdnem áhitatszerűleg sohajták neve előtt vagy után a mágnsági rangot. Ott a cím semmi varázsszal nem birt, csak az egyént tekinték, annál inkább, mert a cím a nyegle bitorlások miatt elveszté becsét, midőn mesteremberek tekintetes, egyszerű közbirtokosok méltóságos uraknak hivatták magukat, — midőn ellenben nálunk az csak okleveles honoratiorokat, ez csak grófokat illetett meg, azért is maradt meg a cím mint képesség vagy rang melléklete büvös hatásában.

De Erdély alkotmánya nem is ismert oly felső táblát, hol csak mágnsok és ezek már születésnél fogva képeznék a fölültilelő forumot a képviselők nemzeti határozatai fölött.

Ez volt oka, hogy a nemzet nem tekinté a grófokat és bárókat valami földfölötti eredetűeknek, s ezek maguk is nem praetendáltak maguknak oly szelet, mint mindez Magyarországon közjárta volt, — minek ismét az volt a természetes következménye, hogy ott mint a nemzet lelkes tagjait szerették őket, míg itt a köznép félté, a műveltebbek pedig gyűlölték.

Nem ritkán lőn guny tárgya a felsőbb körökben egy magyar mágnás, ki a rang békóit annyira le merte rázni, hogy a középrendből nőült: de hogy egy grófkisasszony nemmágnáshoz adassék nőül, az már különös ritkaságnak tekintetett. Mind ezen arrogancia hiányzott Erdélyben s egy ottani gróf soha sem formált nehézséget reménybeli vejének köznemességéből.

A viszonyok ily állása mellett éppen nem lehet csodálni, ha ugyanazon nemzetség, sőt család Magyarhonban és Erdélyben lakó tagjai közt politikai mint társadalmi tekintetben oly kiáltó ellentétek tüntek fel. A kül-megszokás alakítja a természetet is.

Volt már alkalmunk említeni, hogy gróf Káry Árpád ő méltósága oly szigorú tekintélyt helyezett rangjára, miként még kegyenc mostohalánya is rettegett azon jelenettől, ha megtudandja rangalatti összeköttetését: im itt pedig testvére, Zoltán gróf, egyik legtekintélyesebb férfiú Erdélyben, ki szívesen nyitja meg házát az összes ifjuságnak, szabadon vitatkozik a legegyszerűbb vendéggel s engedi társalogni bájos felsérdült leányával.

Hedvig kisasszony már ekkor gyöngye és fényje volt a kolozsvári termeknek, hol feltűnő, habár mintegy önkénytelenül dermesztő szépsége, eleven társalgása, főképen pedig újdonszerű szabadszelleme vitakérdései villanyozó ingere által nagy hatással köszönte be.

Tudjuk, hogy a Zámorynétól elsajátított idegen eszmék és sajtászerű nézetek még mindkét hazában újdonság cico-máiképp tüntek fel akkor, s azok megvitatására az erdélyi köröknek előbb szokniok kelle, mi pedig sehogys sem ment készséges akarattal természeti ellenszenvük miatt e külföldi csemeték iránt: annál szívesbben megörült tehát Hedvig, midőn a magyar ifjuság megérkezéssel tért látott nyilni maga előtt elméssége villogtatására, és kétszeresen kacagott, a mint Édesiben az ugyanegy mesternő tanítványát felismeré.

Hanem Édesinek sem soká kelle várni; Drugethnek első gondja volt tudatni vendégbarátjával a kis zámi urnő jelenlétét. A nagyobbikról mindegyik óvakodott beszélni, ámbár egyik sem álmodta a másiknak okait, de a hallgatósgát kényelmesebbnek és tanácsosabbnak tartotta, mint a lelkére nehezülő kisértetet felidézni.

Homonnai Drugeth Farkas uram azon napság a legjelentősebb egyén volt az erdélyi fiatalság közt, már mint ki nem annyira Bécs és Magyarországot megjárta, hanem ott magának barátokat, a hazának lelkes fiait, az unio ünnepelt ügyének tevékeny apostolokat szerzett. Ő volt már eleve mintegy szállásmester és ünnepély-rendező, mely eljárása közben üdíté fel a kedves emlékü ismeretséget gróf Káry Hedviggel, megigérvén neki, hogy ha, mint reményli, Édesi eljövend, sietni fog őt újra bevezetni.

— Akkor csak a kedves Arabella hiányzik, hogy a zámi vitának új életet adjon — monda panaszosan a szüzcseke.

— Igaz — hebegé Farkas — de hiszen nagysád közleiben az élet és tavasz viránya.

— Reménylem azonban, hogy mégis eljö — erősködék a hölgy — mi várjuk.

Drugeth elkövetkezett, mert feje zugni kezdett e kelletlen híre, s annál inkább kelletlenre, mert a szép serdült szüznek szívesen udvarolt volna, de ez életet legkisebb emléksugárnak sem szabadna zavarni a fiulányról.

Egyik közelebbi napon a magyar vendégek megérkezése után csakugyan bemutatá Drugeth pesti barátját.

— Ez azon két ifju, papácskám — folytatá Hedvig a

bemutatást — kikről már gyakran beszéltem. Az ismeretségi zámi s mindkettővel, mint tudod, eredeti, nem ily köznapias bemutatás, mint a mai, mit csak régi barátoknak bocsáthatni meg.

A két ifju versenyt pirult e hosszadalmas emlékeztetésekre, mit a gróf észre vevén, faggató lányától elvevé a szavát, mondva:

— Isten hozta önöket, s szívesen idvezlendem, bár mikor szerencsétlen házamat. Ugy hiszem eléggé okuk van megelégedni a közlekedéssel azon ügy népszerűsítése mellett, minek önök apostolai.

— Gróf ur! ne tekintsen bennünket politikai agitatoroknak — mentegetőzék Édesi — mi nem akarunk szerepelni, nyilvános beszédeket egyikünktől sem fog hallani, mi csak társadalmi életünk unióját vágyunk egyengetni.

A gróf ki látszék békülni ezen külön országlátogatással s mosolyogva jegyzé meg:

— Ha társadalmunk egyesülné, úgy oly rajt küldjenek önök közénk, mely maradjon is, itt terjeszse a közszeretetet.

— Nem úgy papácskám, — torzsalkodék a kisasszony — hanem a mostani vendégeket legjobb lesz egyuttal itt fogni. Nemde Édesi, megmarad, ha szépen kérem?

— Soh' sem teljesíték éltében valamit oly szívesen, mint nagysád parancsainak engedelmeskedni — viszonzá egy hízegő bók kíséretében a kérdett — kivált ha a kegyes leereszkedés nem lenne csak a futó pillanat tűnő benyomása.

— Önön áll, hogy gyakran feléleszse azt — veté oda az ifju szüz — úgy is rég éreztük szükségét egy eleven szellemnek, ki társadalmunkat felvillanyozza.

Drugeth nyugtalanul feszeltett e társának tett bókokra, mit is vendége észrevevén, sietett néki elégtételt nyújtani e szavakkal:

— Nagysám nagyon igaztalan hegyentuli kis hazánk lelkes és mivel ifjai ellen. Szellemdus fiakban gazdag e föld, im itt Farkas barátom.

— Szellemi mint anyagi kincsben gazdagok vagyunk — feleselé a gróf, megelőzendő leánya kitörését — de többnyire rejtvék.

— Ily éltető napnak közele felfesleszti a virág burkait — felelt a pesti vendég udvarias meghajlással a hölgy felé.

— Ne bókolkon, mikor mondom — dacoskodék a szép, színleges haraggal — már egészen elrontotta kedvemét émelgyős formuláival.

— Vigasztalhatlan vagyok nagysám — mentegetőzék felállva Édesi — s az leszek mindaddig, míg nem alkalmam nyilik hibám javítására.

— Arra hamar nyilhatnék, ha megvárná, míg boszum kihül.

— Ha erre áldozat szükséges, rendelkezék nagysád velem — ajánlközék Drugeth, restellve már, hogy oly régen csak néma tanu maradt.

— Nem oly vérengző a mi kis Hedvigünk — csitítá a heveskedőt a gróf — de rövid időn számolunk önökre.

Az ifjak eltávoztak.

Ezót hol együtt, hol külön gyakorta megfordultak a grófi házban, s főleg Drugeth egészen el volt igézve a pajkos szüzcseke szabad elméncsége s ifju szépsége által, kétszeresen nyomasztván lelkét már lekötött szabadságának tudata, mely frigy csak emészté őt, mióta azon kellemetlen bizonyosságra jutott, hogy neje titkolja, tán szégyenli házasságát. Azonköl már maga azon házasság is a rohanó véletlen árja által sodortatott fejére, csak pillanati mámor, nem szíve mélyéből fakadt szerelem szüleménye.

Elhatározá, Arabellának az elváltást ajánlani, s a megszeretett Hedvig kegyét megnyerni.

Igen, de e kényes két ügy olyan, hogy senkinek fel nem fedezhető, ő maga teljes zavarban háborog, — tehát csak az időtől kell jó tanácsot várni.

Barátja hánykódása közben, sőt arról tudomással sem

birva, határozottabb ostromot kezdett a pesti vendég mind az atya mind a gyermeke ellen, s mulatásának rövid ideje dacára oly váratlan jó sikerrel, hogy végre a szabadelvű mágánás szeretett, mondhatni imádott egyetlen szemfényének unszolására ennek kezét az egyszerű pesti ügyvédnek odaigérte.

A mint Édesi e nem reménylett szerencsének közepén érzé magát, lön csak megzavarodva, mihelyt Arabellára gondolt, s azért szerencsését biztosítottak annál kevésbbé tarthatá, mert elég alkalma volt megérteni, hogy a gróf és leánya a posonyi bajról nem tudnak semmit, ha tehát hallani fognák valamely részről, csak annál nagyobb lehetne az ő bukása.

Csak most kezdé ezerszeresen megszenvedni az akkori büna tudatával gyötrelmeit, mennyire képes egyetlen gondatlan szó most kínálkozó szép jövőjét, vagyon, rang és boldogság öléből kidúlni. Habár nem volt is az mély szerelem, ha mellözendé, hatalmában volna Arabella, míg így ez uralkodik ő rajta korlátlanul. Sőt nem csak az, vagy szülei, de a legutolsó ifjone, kinek ajkán véletlenül egy célzás szalad ki ama veszedélyes emlékü eseményről.

Szerette volna az új frigy bonthatatlanságát siettetni, de az atya egy évi határt szabott a szűz fiatalsága miatt: mi történhetik ez év alatt!

Mind ő, mind a család titokban tartá az eljegyzést, hogy a világ hosszas mendemondáinak tárgyaul ne szolgáljon: de Édesit a felfedeztetés félelme annyira emészté, hogy szinte megsajnálta az emberek beteges színét, a gróf orvosa pedig agyon törte magát a gyógyszerek kombinálásával.

Egy vidéki kirándulásnak kellende szórakozást és üdülést szereznie.

A szintén sorvadó Drugeth társaságában vala ezt ki-
viendő.

(Vége köv.)

Temesvári ujdomságok.

* Kinczsások expeditiója. Tényeket éneklek!... így kezdhethem Virgil modorában, ha az egész szerencsére nem ütött volna ki nevetségesebben, mint hogy komoly arcot vágassunk hozzá.

Két hete már, hogy városunk valódi kincslázban izgott, az emberi nyelv még nem fedezett fel oly számnevet, mi ki bírná fejezni azon értéket, mely az igénytelen Zsebely falu-
nak egy boltüregében rejleni állított. Életnagyságu bikák, lovak, madarak bálványai, egész nyáj juhok az obligát csakikkal élükön, s őrizve a zömök gnómok és nyurga aztekek törpe seregétől, miknek az ezüst mezők pázsitain ökölnyi gyémántok világolnak szemvakító fényvel; beláthatlan sora az elzöldült rézkádaknak, halmozva kerek, négyszögü és tojásdad érmekkel, váltogatva arany és ezüsből, kísértetiesen csillogva a fölöttük lebegő lidércek lángjaitól: de mindez lekötve a felvilági nemzedék kapzsi körmei elől az alvilági igézet által, mely átokképp vagy áldásképp bilincseli le a világ felett uralkodó ezen nagyhatalmat.

Ilyféle híreket nemcsak egész komolysággal adtak az emberek egymásnak, de sőt azok feleléstője egy H. nevű volt vasutépítési felügyelő tényleges irányt is jelelt ki nekik egy folyamodvány által az itteni cs. kir. kerületi főnökséghez melyben ezen állítólag nem is a föld izzó mélyében, hanem csak 12 lépcsőnyire annak felszine alatt rejlő csodák kutatására hivatalos engedélyt kért.

Most már nem csak el kelle hallgatni azoknak, kik mosolyogva csóválták fejüket, de ellenükben feltámadott minden feledésnek indult hagyomány, külön és különféle időkről s egyszerre csak azon vevők észre magunkat, hogy vidékünk aknázva és alagozva van. mi léptenkint milliókon taposunk,

s hogy a kelta, görög, szittya, hun, góth, avar, dák, bolgár, zsidó, szláv, római, török és magyar népek bálványos, keresztes és félholdas tömegei mind e kis térre vándoroltak bizonyára, ha enyészetüket érezték, mint a cserebogár, s itt bűtatták kincseik titkát a föld mélyébe.

Hogy a sok közül egyet érintsek, mondatik, hogy él még egy görnyedt anyóka a Gyárkölvárosban, ki azon időben, midőn még Sáríkanak, hugomnak neveztek, kedvese volt a rőfös ezüst szakállu török fiának, kit a várt 1716-ban feladó pasa örkémül visszahagyott, hogy az elásott kincsek helyét vigyázza, és ha egykor a félhold seregei visszatérnek, nekik általadja. E verem 3 $\frac{1}{2}$ öl hosszú, 2 öl széles és 2 öl mély, rétegenként rejti öblében a réz, ezüst, drágakövek, s arany tömegeit, ismétlődően egyegy lábnyi vastagon ezen rétegek. Az anyóka, mint két keleti hitbe is beavatott agg, sokkal babonásabb, mintsem a parancsolat és fenyegetés dacára a jogszerűtlen birtokosnak fel merné fedezni a titkot.

Ellenben a mi H.—nunk sokkal csacskább kincszőzöre bukkant, a zsebelyi molnárbán, ki már meggazdagodott a nélkül, hogy egyetlen darabkát birt volna megmarkolni, mivel akadtak emberek, kiket szemeik legeltetésének szomja távol vidékekről üzött Zsebelyre, s emlegetnek egy kétféle parasztot, ki a molnárnak egy telek földet adott csak azért, hogy kötött szemmel a kincsek üregébe vezesse s azokat üntig megbámulni engedje.

H. nem hitt az igézetben, s mivel minden kísérlete meghiusult a rejtek bejاراتának kicsikarására, a hivatalos tekintély nyomásával akarta azt kinyomni a molnárból.

Őrizte is a molnárt szigoruan, saját aajtáját rázárta zsebényre, vigasztalta, kecsgettette az igéző szellemektől remegőt, kinek ujjai mindannyiszor megmerevültek, valahányszor kezét a kincs markolására kinyújtá, de a molnárbán még is több félsz volt az alvilág, mint bizalom a felvilág hatalmai iránt, mivel a válságos napnak, 1859. december 13-nak virradtával kiszökkent a zár alól s befogott kocsiáj elhajtott.

Eppen roszkor tevő pedig azt, mivel az uri fogatoknak egy hosszú sora azon órában közelge Temesvár felől az ő csodáinak megbámulására, az igézet hatalmának megkísértésére, s ha már zsebeiknek egész életen át nem képesített, de legalább egyszer szemeiknek teljes teletömésére.

Az első kellemetlenség, melybe ezen önválasztott küldöttség ütközött, a falu népének kísérteties szemmerengetése volt, mely, ha rájuk bámult, mindannyiszor megrázkodott s magára keresztet vetve hápogá: kinczsások!

E miatt az expeditio sehol felvilágosítást, még csak érthető feleletet sem kapott, és kényszerítve látá magát, szomját a hideg utca helyett a meleg fogadóban hűteni.

Mint egy szikra pattant ki azonban egyszerre az eszme, hogy a csakovai cs. k. járásbiróság biztosát felkeresik a helységhez, s a H. befogatását indítványozzák: diktum, faktum ugy lett, hej nem is hiába! elcsípték ott a kincsendeményest s unalmuk ingerültségében kényszeríték, hogy őket a molnárházhoz vigye, s ha ott pince nincs, majd vele vájatnak egyet.

Az összefázott vendégek drasztikus véggel fenyegeték a molnár ellíllanásával mentegetőz kinczsásót, kinek azonban egy barátja segítségével, ki őt állítólag a hivatalos jegyzőkönyv aláírása végett kiáltá vissza, sikerült fenyegetői közül kimenekülni s valamerre el is tűnni.

A temesvári kinczsásó-expeditio pedig csak saját babás papírjain legeltetheté szemeit, midőn azok a korcsmáros birtokába vándoroltak.

Ha az expeditio csak alkalmi tréfa leende, jól üthete vala ki, de alig hinném, ha részvevőktől nem hallom, hogy a nagyobb része ezen okos emberekből álló vendégeknek a legkomolyabb hittel követelte az aranynyájak látását, — talán, hogy élükre állhasson?

* Meg volt már említve, hogy a zeneegylet ezentul két hetenkint zártkörű, azaz saját tagjainak számára hangversenyt rendezend, melyen a tagok, a műkedvelők, és a hely-

ben lévő művészek közreműködhetnek. Az egyesület tanítványainak is alkalom nyitottatik előmenetelük bebizonyítására. Az ilyen zeneestélyek másodika tartatott f. hó 15-én az egyesület teremében, és a nagy számú hallgatók szép élvezetben részesültek. Már maga ezen művel. rendes visszakerülése elég vonzóerővel bírhatna, hogy ezen intézetet, melyben derék hegedűművésznők J. A. Borszky Mihály ezen hangszerén ad oktatást, közönségünk pártolását kinyerhesse.

* A helybeli kereskedelmi és iparkamara újra alakítására már most lefolyt választások következő eredményt hoztak: A kereskedelmi osztály valóságos tagjai: Polacsek Ignác, Babusnik Agoston, Grünbaum Márk Temesvárott. Pavlovits Márk Oravicán. Stagelschmied Pál és Nikolits Sándor Nagy-Becskereken. Basch Bernát Baján. Falcione András Zomborban. Radits Thimoté Szabadkán. Weindl Ferenc Apathinban. Koda György, Widasits J. L. és Raith, János Újvidéken. Az ipar osztály valóságos tagjai: Popovits József Versecen. Losch József Tomesten. Niuny Fridolin Szászán. Maderspach Lajos Oravicán. Baumbach János Nagy-Becskereken. Juba Márton Zomborban. Bachmann László Újvidéken. A kereskedelmi osztály póttagjai: Schlichting János, Stojánovits P. A. Nikolits J. D. Krayér József, Welitsko Miklós, Varga Lőrinc, Peits Árkád, Heim Lipót, Roth Albert. Az ipar osztály póttagjai: Hey Bálint, Wendörfer Antal, Schindler János, Reisz Ká-

rolly, Simon Imre, Schleifelder János. — A póttagok mind Temesvárott laknak.

* A Kanitz-féle légyvesztő-papír, melynek ártalmosságára már a ministerialis rendelet is tett figyelmetessé, itt helyben megvizsgáltatván, egy iv 16-od részében 1 szemermireny találtatott. Feltalálója tudja tehát mitől döglök a légy, csakhogy azt is kellett volna tekintetbe venni, miszerint oly nagy mennyiségű mireny más élet megrontására is elég, nem csak a légyére.

* A f. hó 16-án tartott hetivásárról következő piacárakat jegyzünk fel: Buza 4 frt 25 kr. 4 frt 30 kr. Kétszeres nem volt. Rozs 3 frt. Arpa 2 frt 14 kr. Zab 1 frt 42 kr. Tengeri 2 frt 52 kr. mérőnkint. A széna mázsája 2 frt 50 kr. osztrák értékben.

Szerkesztői távirtda.

S. I. urnak Pesten. A beküldött török levelet nem használhatjuk, mert lapunk f. é. 4-ik számában már közlöttük. Tinódit várjuk. A latin okleveleknek tért nem számhatunk.

Kolozsvárról egy féltévi előfizetést kaptunk 1860-ra, azonban az illető elfelejtette becses nevét az ivbe bejegyezni. Kérjük azért utólagosan a t. c. előfizető nevét. A pecséten az I. E. betűket találtuk.

Brassóba. Az ön tárcacikkét a szomszédnak küldtük, minthogy ez évben nem szakaszthattunk volna annak tért.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

HIRDETÉSEK.

(2—3) Az ujjal átalakított (17. sz.)

kávéház- és vendéglői helyiségek,

12 vendégszobával együtt, az „Oroszlánhoz“ címzett Temesvár Józsefkülvárosi vendéglőben, a hozzá tartozókkal, min-órán bérbe adandók és azonnal átvehetők.

Körülményesebbet megtudhatni Temesvárott, Józsefkülváros, potyka-utca 255. szám.

(2—3) **SIMON IMRE,** (18. sz.)

gyógyszerész,

a t. c. közönséget, különösen a bortermesztőket, borkereskedőket és fogyasztókat arról értesíti tisztelettel, miszerint a borok vegytani megvizsgálására kész, és minden hozzá beküldendő bor fajsúlyát, szesz-, cukor- és savtartalmát, nem különben az égvénytelen maradékok mennyiségét kiszámítván, mindenkit képessé tesz tudományos alapon a bor valódi becsének megítélésére.

Temesvár, Józsefváros, december 10-én 1859.

MOLL

SEIDLITZ PORA

Az utolsó világműkiállításon a hivatalos „Wiener Zeitung“ számai szerint minden hasonló házi gyógyszerek közt **egyedül** csak ez tüntetett ki érdemmel, s a nemzetközi esküszéknek ezen főhatalmu nyilatkozata által e készítmény fölülmulhatlan minősége és dicséretreméltósága a bel és külföld minden hasonló készítményei irányában elvitázhatlanul bebizonyított.

Egyedül központi szétküldő raktár: Bécsben a „golya“ című gyógyszerárban, Tuchlauben, Wandel-szálloda átellenében. — Ára egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 frt. 12 kr. pp. Pontos használati utasítások minden nyelven.

Ezen, ezer példákban és sok évi tapasztalás után mint kitűnőnek bebizonyult Seidlitz-porok városos és vidéken most már oly általános elismerésre találtak, miszerint azoknak híre jelenleg az ausztriai birodalom határain messze túlterjed. Hogy mit képes mivelni Moll Seidlitz-porainak biztos gyógyereje, nevezetesen **gyomor** és **alhasi bántalmak**nál, s hogy azok mily jelentékeny segínyt nyújtanak májbetegség, hasszorulás, aranyér, szédülés, szivdobogás, vértodulás, gyomorgörcs nyálkásodás, gyomorégetés s különböző nőemi betegségeknél azt már mint bebizonyult tényt kell elismerni és számos gyenge idegzetű személyek e porok okoshasználatára által már gyakran lényeges könnyebbülést és új életerőt nyertek.

Temesvárott rendeléseket fogad a fenebbi gyógyszerekre **Uhrmann M.** papír- és mű-árus úr.